

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»

Сардори Академияи Вазорати корхон

доҳилии Ҷумҳурии Тоҷикистон,

номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ,

генерал – майори милитсия

Насуриён П.А.

соли 2024

ТАҚРИЗИ

муассисаи пешбар ба диссертатсияи Абдуллозода Баҳодур Валӣ дар мавзӯи «Ҳифзи ҳуқуқи ҷиноятии об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ)

Мубоқати муҳтавои диссертатсия ба ихтисос ё соҳаи илми эълоншуда. Диссертатсияи Абдуллозода Баҳодур Валӣ таҳқиқоти илмии анҷомёфта ба ҳисоб рафта, аз ҷониби муаллиф ҳамачониба таҳқиқ гардида, ба яке аз мавзӯҳои муҳтавои илми ҳуқуқи ҷиноятӣ «Ҳифзи ҳуқуқи ҷиноятии об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» бахшида шуда, муҳтавои он ба ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ, ки аз рӯйи он ба шурои диссертатсионӣ мувофиқи фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз санаи 7 январи соли 2022, №16/шд ҳуқуқи қабули диссертатсияҳо барои ҳимоя дода шудааст, мувофиқ мебошад.

Саҳми илмии довталаб дар ҳалли масъалаи илмӣ ё коркарди проблемаи илмӣ бо арзёбии аҳамияти он. Саҳми шахсии муаллифи диссертатсия ба сатҳи нағзгони илми таҳқиқоти диссертатсионӣ, нуқтаҳои илмӣ, ки ба ҳимоя пешниҳод мешаванд, мақолаҳои илмӣ, маърузаҳо дар конференсияҳои илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ асоснок карда мешаванд. Ҳамчунин, тарзи навишт,

гузориши масъала, сабки диссертатсия сахми шахсии муаллифро нишон медиханд. Илова бар ин, аз тарафи муаллифи диссертатсия дар мақола ва маърузаҳо, дар конференсияҳои илмӣ-амалии ҷумхуриявӣ ва байналмилалӣ пешниҳодҳо ҷиҳати такмил бахшидани қонунгузории ҷинойтии ватанӣ ва фаъолияти мақомоти ҳуқуктатбиқкунанда, дар соҳаи татбиқи меъёрҳои ҳуқуқи ҷинойтӣ вобаста ба ифлос кардани об ироа гардидааст.

Қобили тазаққур аст, ки диссертант дар ҳалли як зумра масъалаҳои назариявӣ, ки марбут ба падидаи баррасишаванда мебошанд, ба муваффақият ноил гардида, ҳамзамон андешаҳои илмиро коркард намудааст, ки онҳо барои рушди илми ҳуқуқшиносии ватанӣ ва такмили қонунгузории ҷинойтӣ метавонанд сахми назаррас гузоранд:

а) муаллиф дар рафти таҳлил муайян кардааст, ки дар давраҳои гуногуни таърихӣ ва шароити имрӯзаи мамлакатамон об ҳамчун объекти ҳифзи ҳуқуқи ҷинойтӣ баромад мекунад. Дар давраи аз соли 1922 то 1926 сиёсати ҳуқуқи ҷинойтӣ дар соҳаи ҳифзи об тавассути татбиқи таркибҳое, ки бавосита баҳри ҳифзи табиат равона гардида, объекти бевоситаашон дигар муносибатҳо ба ҳисоб мерафтанд (хунукназарӣ, вайрон намудани ҳуқуқи моликияти давлат ба олами наботот ва ҳайвонот ва ғайра), ё тавассути ҳифзи дигар объектҳои табиӣ (замин, ҷангалзор, олами ҳайвонот ва ғайра) ба роҳ монда мешуд. (сах.14).

б) рисола навис дар таҳқиқоти диссертатсионии худ қайд менамояд, ки объекти намудии ҷинойти ифлос намудани об муносибатҳои ҷамъиятӣ мебошанд, ки амнияти экологӣ ва ҳифзи муҳити зистро таъмин менамоянд, объекти бевоситаи ҷинойти ифлос кардани об бошад, муносибатҳои ҷамъиятии таъминкунандаи истифодаи оқилонаи захираҳои обӣ ва ҳифз намудани онҳо, дар ҳолати тозагӣ нигоҳ доштани объектҳои обӣ ва муҳити зист ба ҳисоб меравад. (сах.15).

в) самти дигаре, ки муаллиф аз нигоҳи илмӣ ба он муваффақ гардидааст, ин субъекти ҷинойт эътироф намудани шахсони ҳуқуқӣ, аз ҷумла, барои ҷинойти ифлос кардани об ба принципҳои қонуни ҷинойтӣ

(аз ҷумала, принципи ҷавобгарии фардӣ) мувофиқ намебошад, бинобар ин айни замон ҷорӣ намудани ҷавобгарии ҷиноятӣ барои шахсони ҳуқуқӣ асоснок ҳисобида намешавад. (саҳ.15).

Дар ин қисмат, метавон хулоса намуд, ки таҳқиқбаранда дар ҳалли масъалаҳои илмии вобаста ба ҳифзи ҳуқуқи ҷиноятии об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муваффақ гардида, нуктаҳои илмиро манзур намудааст, ки воқеан асоснок ва таҳкимбахшандаи илми ҳуқуқи ҷиноятӣ мебошанд.

Натиҷаҳои мушаххаси илмӣ (бо нишон додани навлгонӣ, аҳаммияти илмӣ ва амалии онҳо), ки барои он ба довлалаб додани дарачаи илмии дархостшаванда мумкин аст.

Навлгонии илмии таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки ин бори аввал масъалаи табиати ҳуқуқи об ҳамчун объекти ҳифзи ҳуқуқи ҷиноятӣ дар Тоҷикистон инъикос гардидааст. Дар таҳқиқоти диссертатсионӣ бори аввал ҷавобгарии ҷиноятӣ барои ифлос кардани об дар ҷумҳурӣ, муайян намудани тарзу усул ва роҳҳои баланд бардоштани самаранокии муқовимат ба чунин категорияи ҷиноят, истифода аз таҷрибаи дигар давлатҳо, мавриди баррасӣ қарор дода шудааст. Ҳамзамон, бори аввал дар рисолаи илмӣ таҷрибаҳои муосир ва маълумоти омории кишвар ва хориҷи он вобаста ба масъалаҳои ифлос кардани об, ки дар адабиёти илмӣ ва парвандаҳои судиву тафтишотӣ мавҷуданд, оварда шудааст. Дар рисолаи илмӣ вазъи ҷиноят ва ҷинояткорӣ дар бораи ифлос кардани об таҳлил гардидааст.

Пешниҳод ва хулосаҳои дар рисола дарҷгардида ба такмили қонунгузориҳои ҷиноятии амалкунанда равона шуда, омӯзиши ҷанбаҳои назариявӣ, қонунгузорӣ ва амалии ифлос кардани обро дар бар мегирад.

Натиҷаи таҳқиқот, хулосаҳои илмӣ ва пешниҳодҳо баҳри такмили қонунгузориҳои ҷиноятӣ доир ба ҷавобгарии ҷиноятӣ барои ифлос кардани об, равона гардидааст. Аҳаммияти амалии таҳқиқоти диссертатсионӣ дар он зоҳир мегардад, ки пешниҳоду тавсияҳои аз ҷониби диссертант таҳиягардида ва натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ, метавонанд ҳангоми такмили санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ

оид ба ифлос кардани об, инчунин ҳангоми омода намудани қарорҳои Пленуми Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба бандубасти ҷиноятҳо, дар фаъолияти қонунгузори кумитаҳо ва комиссияҳои дахлдори Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти бар зидди ифлос кардани об муборизабаранда, дар рафти таҳқиқоти илмӣ, зимни бозомӯзӣ ва такмили ихтисос дар донишгоҳу донишқадаҳо, самаранок истифода шаванд.

Бо мақсади исботи гуфтаҳои боло, ба чанде аз натиҷаҳои илмӣ таҳқиқоти диссертатсионӣ ишора намудан ба маврид аст, ки барои он метавон ба довталаб дараҷаи илмӣ дода шавад:

– дар пешниҳоди хусусияти амалидошта муаллиф пешниҳод менамояд, ки дар фарқият аз м. 226 КҶ ҚТ, дар м. 328 КҶ Қазоқистон ба сифати аломатҳои вазнинкунандаи ҷинояти ифлос кардани об, расонидани зарар ба миқдори калон ва махсусан калон нишон дода шудааст, ки бештар ба принсипи фардиқунонидани ҷавобгарӣ мувофиқат мекунад. Аз ин рӯ, пешниҳод менамоем, ки дар м. 226 КҶ ҚТ низ ба сифати аломати вазнинкунандаи ҷинояти ифлос кардани об – расонидани зарар ба миқдори калон ё махсусан калон, мустаҳакам карда шавад.

Диссертант чунин пешниҳодро иброз намудааст, ки қонунгузори Ҷумҳурии Белорус ба ҳифзи манбаъҳои оби нушокӣ аҳаммияти бештар дода, новобаста аз ҷой доштан ё надоштани ёқибат, чунин кирдорҳо ҷиноят эътироф намудааст.

Ба андешаи мо, чунин тарзи ҳифзи ҳуқуқии ҷиноятии манбаъҳои таъминкунандаи оби нушокӣ асоснок ба ҳисоб рафта, он мумкин аст дар КҶ ҚТ истифода шавад. Бинобар ин, пешниҳод менамоем, ки барои қасдан ифлос ё олуида намудани обҳои нушокӣ дар КҶ ҚТ бидуни дар аввал муқаррар намудани преюдисияи маъмурӣ, ҷавобгари ҷиноятӣ пешбинӣ карда шавад. (саҳ.16);

– дигар пешниҳоди диссертант дар он аст, ки дар б. «в» қ. 2 м. 226 КҶ ҚТ ба таври алоҳида ҷудо намудани чунин аломати вазнинкунанда,

ба монанди «боиси муромурии саросарии ҳайвонот гашта бошад» зарурат ҷой надорад, зеро онро чунин аломати вазнинкунанда «боиси расонидани зарари ҷиддӣ ба олами ҳайвонот...», ки дар б. «а» қ. 2 м. 226 КҶ ҚТ мустаҳакам шудааст, дар бар мегирад.

Дар ин қисмат, метавон иброз намуд, ки муаллифи рисолаи илмӣ бо дарназардошти нуқтаҳои илмӣ ва тавсияҳои амалии ба ҳимоя пешниҳодшаванда, ки ҳамагӣ навгонии илмӣ ба ҳисоб мераванд, лоиқ ба дараҷаи илмии дархостшаванда мебошад (саҳ. 17);

Бояд тазаккур дод, ки дар баробари комёбиҳои иброзгардида, инчунин дар рисолаи илмӣ баъзе масъалаҳои баҳсноку норавшан ҷойдоранд ва онҳоро ба таври зерин метавон манзур намуд:

1. Дар банди 6 пешниҳодхое, ки хусусияти назариявӣ доранд, муаллиф баён менамояд, ки “ба сифати субъекти ҷиноят эътироф намудани шахсони ҳуқуқӣ, аз ҷумла, барои ҷинояти ифлос кардани об ба принципҳои қонуни ҷиноятӣ (аз ҷумала, принципи ҷавобгарии фардӣ) мувофиқ намебошад, бинобар ин айни замон ҷорӣ намудани ҷавобгарии ҷиноятӣ барои шахсони ҳуқуқӣ асоснок ҳисобида намешавад”, вале дар матни диссертатсия чунин андеша ба таври дахлдор асоснок карда нашудааст. Ғайр аз ин, баррасии масъалаи ба сифати субъекти ҷиноят эътироф намудани шахсони ҳуқуқӣ, ба андешаи мо аз доираи мавзӯи мазкур таҳқиқот берун мебошад.

2. Муаллиф дар саҳ. 64 диссертатсия ‘ба таври алоҳида муқаррар намудани таркиби ҷинояти ифлос кардани обро вобаста ба шакли гуноҳ ба принципи фардиқонунидани ҷавобгарии ҷиноятӣ мувофиқ мешуморад, вале чунин андешаи худро минбаъд тақвият надода, онро дар нуқтаҳои барои ҳимоя пешниҳодшаванда ва хулосаи таҳқиқот таҷассум насохтааст.

3. Аз таҳлили қонунгузориҳои давлатҳои паёшӯравӣ, ки дар таҳқиқот анҷом дода шудааст (саҳифаҳои 61-72), бармеояд, ки танҳо қ. 1 м. 226 КҶ ҚТ барои ифлос кардани об преюдитсияи маъмуриро муқаррар намудааст, вале дар матни диссертатсия андешаи муаллиф дар

бобати зарурати нигоҳ доштани чунин таркиб дар м. 226 КЧ ҚТ муайян ва асоснок карда нашудааст.

Аз муаллиф хоҳиш карда мешавад, ки вобаста ба ин масъала мавқеи худро ба саҳми аъзоёни Шурои диссертатсионӣ мерасонид.

Аммо, эрод ва норасоихои ишорашуда ба мазмуну мундариҷаи диссертатсия таъсири қиддӣ намерасонанд ва арзиши илмии онро коста намегардонанд.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот.

Чоп намудани таълифоти натиҷаҳои диссертатсия дар матбуоти илмӣ.
Абдуллозода Баходур Валӣ муаллифи 14 маводи илмӣ, аз ҷумла 8 мақола дар маҷаллаҳои тақризшаванда ва 6 мақола дар дигар журналҳо мебошад, ки ба таҳлили паҳлуҳои гуногуни «Ҳифзи ҳуқуқи ҷиноятии об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» бахшида шудаанд. Муқаррароти асосӣ ва ҳулосаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ дар мақолаҳои илмӣ ва маърузаҳои муаллиф дар конференсияҳои сатҳи гуногун инъикос ёфтаанд. Бахусус, дар конференсияи илмӣ-амалии байналмилалии дар мавзӯи «XIII – Ломоноўские чтения» – маъруза дар мавзӯи «Тарафи субъективии ҷинояти ифлос кардани об» (Душанбе, Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М.В. Ломоносов дар шаҳри Душанбе, 28-29 апрели соли 2023), конференсияи байналмилалии илмию назариявӣ дар мавзӯи «Масъалаҳои назариявии ташаккули фарҳанги ҳуқуқи инсон дар Тоҷикистон» – маъруза дар мавзӯи «Тавсифи умумии ҷиноятҳои экологӣ» (Душанбе, ДМТ, 5 декабри соли 2023), конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявӣ дар мавзӯи «Рушди фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» – маъруза дар мавзӯи «Тарафи объективии ҷинояти ифлос кардани об» (Душанбе, ДМТ, 2022), конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявӣ дар мавзӯи «Масоили мубрами тақмили Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити муосир» – маъруза дар мавзӯи «Ҳифзи ҳуқуқи ҷиноятии об аз ифлосшавӣ тибқи санадҳои ҳуқуқи байналмилалӣ» (Душанбе, ДМТ, 1 ноябри соли 2023) ва ба монанди инҳо.

Мувофиқати автореферат ба мухтавои диссертатсия. Автореферат ба мухтавои диссертатсия мувофиқат дорад. Дар автореферат натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ, аз он ҷумла мазмуни мухтасар ва қисми бобҳо ва зербобҳои диссертатсия дарҷ ёфтаанд.

Мутобиқати таҳассуси илмӣ довталаб ба дараҷаи илмӣ. Диссертатсияи Абдуллозода Баҳодур Валӣ ба талаботи бандҳои 31, 33, 34 ва 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 (бо тағйиру иловаҳо аз 26 июли соли 2023, №295) тасдиқ шудааст, мутобиқат менамояд. Диссертатсия аз ҷониби муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои мазмун ва мантиқи ягонаи дохилӣ мебошад. Сатҳи нағзони илмӣ диссертатсионӣ, нуқтаҳои илмӣ ва пешниҳоди тавсияҳои амалие, ки ба ҳимоя пешниҳод шудаанд, мақолаҳои илмӣ ва маърузаҳо дар конференсияҳои илмӣ-амалӣ шахсии муаллифро тасдиқ менамоянд. Инчунин, тарзи навишт, масъалагузорӣ ва услуби таҳқиқоти илмӣ шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳад.

Хулоса, рисолаи диссертатсионии Абдуллозода Баҳодур Валӣ ба талаботҳо оид ба қисми диссертатсионӣ дар мавриди дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илм мувофиқ буда, муаллифи он сазовори ноил гардидан ба дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ) мебошад.

Тақризи дар асоси муқаррароти мавҷуда, махсусан бандҳои 76, 77, 78, 79 ва 81 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 (бо тағйиру иловаҳо аз 26 июли соли 2023, №295) тасдиқ шудааст, таҳия ва пешниҳод гардидааст.

Диссертатсия автореферат дар семинари васеи илмӣ-назариявии кафедраи пешгирии терроризм ва таъмини беҳатарии ҷамъиятии факултети №6 Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон барасӣ шудааст. Дар ҷаласаи кафедра аз 13 нафар иштирок доштанд: 13 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарafdор» – 13, «зид» – нест, «бетарafd» – нест. Суратҷаласаи семинарии васеи илмӣ-назариявӣ таҳти №3 аз 25 октябри соли 2024.

Такризи муассисаи пешбар аз ҷониби Сафарзода Ҳаёт Сайдамир – номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ (аз рӯи ихтисоси 12.00.08), профессори кафедраи пешгирии терроризм ва таъмини бехатарии ҷамъиятии факултети №6 Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар ҷаласаи кафедра баррасӣ, муҳокима ва ҷонибдорӣ шудааст. Дар ҷаласаи кафедра аз 16 нафар иштирок доштанд: 16 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» – 16, «зид» – нест, «бетараф» – нест. Суратҷаласаи кафедра таҳти №5 аз 7 – уми ноябри соли 2024.

Раиси семинари васеи илмӣ-назариявӣ:

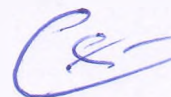
Котиби Шурои олимони Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент, полковники милитсия

Абдурашидзода А.А.

Ташхисгар:

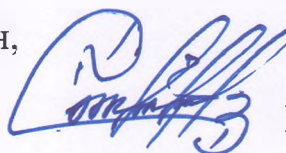
Профессори кафедраи пешгирии терроризм ва таъмини бехатарии ҷамъиятии факултети №6 Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент, полковники милитсия

Сафарзода Ҳ.С.

Котиби ҷаласа:

Сардори кафедраи ҳуқуқи муҳофизати ҷиноятии факултети №2 Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, подполковники милитсия

Нарзуллозода С.С.

«Имзои А.А. Абдурашидзода, Ҳ.С. Сафарзода ва С.С. Нарзуллозодаро тасдиқ менамоям» муовини сардори шуъбаи кадрҳои Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон, полковники милитсия

Камолӣ З.Б.

« 15 » 19 _____ соли 2024

Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон, муассисаи давлатии таълимии таҳсилоти олии касбии «Академияи Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон», 734012, ш. Душанбе, кӯчаи М. Мастонғулов 3; Тел.: (+992 37) 226-28-01; факс: (+992 37) 226-60-43. Веб сайт: www.avkd.tj. E-mail: avkdtj@mail.ru